

Naš znak: 1/16

U Zagrebu, 9. veljače 2016. g.

PUČKA PRAVOBRANITELJICA

PREDMET: Izvješće o radu Pučke pravobraniteljice za 2015. godinu
- dostava podataka

Sveza: Vaši dopisi Broj: P.P.R.-9-01-733/15-01 od 14.12.2015.
Broj: P.P.R.-09-01-786/15-2 od 21.12.2015.
Broj: P.P.R.-9-01-733/15-02 od 25.01.2016.

Poštovana,

sukladno Vašem traženju dostavljamo Vam dokumentaciju u svezi sa slučajevima koji imaju obilježja diskriminacije, a odnose se na postupanje tijela javne uprave prema članovima Sindikata odnosno službenicima i namještenicima, kako slijedi:

1. Ustavni sud je 21. prosinca 2015. godine donio Odluku da se pokreće postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom te se ukida članak 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima u dijelu kojim je Zakon o državnim službenicima dopunjen člankom 74.c te kako dio članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima prestaje važiti 1. siječnja 2016. godine, temeljem prijedloga Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika RH (dalje: SDLSN), koji je ustvrdio kako je citiranim odredbama Zakona omogućeno zapošljavanje službenika na određeno vrijeme u kabinetima ministara i drugih dužnosnika bez provedbe natječaja povrijeđeno pravo građana na primanje, odnosno **zapošljavanje u javnim službama pod jednakim uvjetima.**

Sindikata je pri tome postavio pitanje „... kako je moguće zapošljavanje državnih službenika istovremeno provoditi u postupku koji se obavlja na temelju rezultata provjere znanja, sposobnosti i vještina te rezultata u dosadašnjem radu, koji se utvrđuju putem testiranja i razgovora (intervjua), sukladno članku 50.a Zakona, i u postupku na temelju proizvoljne odluke, odnosno diskrecijskog prava državnog dužnosnika. Ne radi li se u tom slučaju o slučaju zabranjene diskriminacije na području rada i radnih odnosa, uključujući i kriterije za odabir i uvjete pri zapošljavanju i napredovanju, sukladno posebnim zakonima iz članka 5. Zakona o radu?“

Ustavni je sud u Odluci istaknuo kako „...zapošljavanje državnih službenika podrazumijeva jednakost i odabir kandidata koji pokažu da su po svojim profesionalnim i stručnim znanjima najposposniji za obavljanje određenog posla državne uprave, nakon provedenog postupka pravila kojeg moraju biti jasna, transparentna i dostupna svima pod jednakim uvjetima“ te da su zaposlenici „koji su primljeni u državnu službu u smislu članka 74.c stavka 1. ZoDS-a (makar samo i na određeno vrijeme) bez prethodno provedenog

javnog natječaja i drugih zakonskih uvjeta nesumnjivo dovedeni u privilegirani položaj u odnosu na primitak u državnu službu svih drugih osoba“.

Privitak 1. – Odluka Ustavnog suda i prijedlog SDLSN

2. U Ministarstvu obrane i tijekom 2015. godine na snazi je bila **Odluka** o visini otpremnine za državne službenike i namještenike Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske kojima služba prestane zbog preustroja ili smanjenja snaga (NN 131/13 i 147/14) **kojom se ženama – državnim službenicama** kojima prestaje služba odnosno radni odnos u MORH i OSRH, a koje su ispunile uvjete za stjecanje prava na starosnu mirovinu u skladu s odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju, **onemogućava dobivanje poticajnih – uvećanih otpremnina**, iako je mogućnost odlaska u starosnu mirovinu u prijelaznom režimu., tj. prije navršениh 65. godina života, njihovo pravo i mogućnost, a ne obveza.

SDLSN je u svezi Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova dala je u siječnju 2013. godine upozorenje i preporuku u kojoj je upozorila kako „*sporni model poticajnih otpremnina MORH-a predstavlja izravnu diskriminaciju temeljem spola suprotnu jamstvu jednakih plaća za rad jednake vrijednosti žena i muškaraca*“ te preporuku kako „*s obzirom na čl. 83. st. 4. Zakona o radu, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske je obvezatno osigurati, kao što je osiguralo i muškarcima, mogućnost izbora između otpremnine i ostanka u radnom odnosu svim ženama kojima je na temelju sporne Odluke o otpremninama uskratilo pristup poticajnoj otpremnini temeljem činjenice kako su ostvarile pravo na redovnu mirovinu prije 65 godine života*“.

SDLSN kao punomoćnik svojih članica iz Ministarstva obrane vodi više sudskih sporova radi ostvarenja prava na poticajnu otpremninu te je u jednom slučaju dobio spor u prvom stupnju na Općinskom sudu u Karlovcu, koja presuda je zatim preinačena odlukom Županijskog suda u Karlovcu, zbog čega je Sindikat pokrenuo postupak revizije pri Vrhovnom sudu RH.

Privitak 2. – Odluka o otpremninama; Upozorenje i preporuka Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova; presude; rješenje MORH o odbijanju žalbe

3. Sindikat je u slučaju svoje članice uočio **diskriminirajuću praksu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje**, koji je u predmetu priznavanja prava na novčanu naknadu zbog nezaposlenosti, odbio zahtjev zbog činjenice što kao žena koja po prijelaznim odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju ima pravo na starosnu mirovinu sa 61 godinu i 3 mjeseca života u 2015. godinu, iako takva osoba može, ali ne mora iskoristiti to pravo odnosno ima pravo raditi do 65 godine života pa prema tome i ostvarivati prava po osnovi nezaposlenosti. No, pored toga što je HZZ odbio njen zahtjev za novčanu naknadu po osnovu nezaposlenosti, ovo ju je tijelo izbrisalo i iz evidencije nezaposlenih osoba, bez bilo kakve obavijesti o tome.

U svezi s time Sindikat se obratio na više adresa, uključujući i Pučku pravobraniteljicu.

Privitak 3. - Pritužba Sindikata s dokumentacijom

4. Temeljem optužnog prijedloga SDLSN Prekršajni sud u Zagrebu je 15. lipnja 2015. godine donio presudu kojom se Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (**HAKOM**) i **odgovorne osobe Agencije proglašavaju krivima zbog toga što su ostvarili zabranjeni nadzor nad utemeljenjem i djelovanjem sindikata** i izrekao im kaznu od 33 tisuće kuna pravnoj osobi i 4200 kuna odgovornim osobama, što ukazuje na probleme pri osnivanju sindikata i njegovom djelovanju u tijelima javne vlasti.

Sindikata pri tome skreće pozornost kako, sukladno Konvenciji broj 87 Međunarodne organizacije rada – Konvenciji o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje iz 1948. godine, radnici imaju pravo, bez ikakve razlike i prethodnog odobrenja, osnivati i pristupiti udrugama prema svojem izboru te da se javne vlasti moraju suzdržavati od svakog uplitanja koje bi ograničavalo to pravo ili ometalo njegovo zakonito ostvarivanje, tj. „Svaka se članica Međunarodne organizacije rada za koju je ova Konvencija na snazi obvezuje da će poduzimati sve potrebne i prikladne mjere kako bi osigurala radnicima i poslodavcima slobodno ostvarivanje prava na udruživanje“, kako stoji u članku 11. Konvencije.

Privitak 4. - Nepravomoćna presuda Prekršajnog suda u Zagrebu

5. Sindikat se u 2015. godini obraćao Pučkoj pravobraniteljici zbog **slučajeva prestanka službe po sili zakona osoba temeljem pravomoćne presude za kazneno djelo koje je zapreka za prijam u državnu službu**, a nakon što je Ministarstvo uprave od sustava pravosuđa zatražilo podatke o pravomoćnim presudama za zaposlene u državnoj službi, ukazujući na dvostruki zakonski standard, budući da Zakon o državnim službenicima za isto kazneno djelo propisuje da će do prestanka službe po sili zakona doći ukoliko je službenik osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci, da bi mu zatim služba prestala po osnovi presude za kazneno djelo za koje je moguća sankcija i uvjetna kazna, novčana kazna, odnosno bezuvjetna kazna zatvora u trajanju kraćem od šest mjeseci.

Također, Sindikat je tijekom ove kampanje koju je provelo Ministarstvo uprave uočilo činjenicu da je sankcija za kazneno djelo koje po svojoj prirodi i načinu izvršenja ne upućuje na opasnost i moguću zlouporabu položaja u državnoj službi, jer predstavlja nepromišljeni i nezakoniti akt službenika kao privatne osobe – građanina, često kudikamo manja i primjerena djelu koje je počinjeno, za razliku od prestanka službe koje u gospodarskim okolnostima u kojima se nalazimo predstavlja drakonsku sankciju.

Pri tome se, po mišljenju Sindikata, u pitanje dovodi i načelo "ne bis in idem" (ne dva puta za istu stvar), za koje je sudska praksa zauzela sljedeće stajalište u presudi Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, Us-10447/2011-6 od 3. srpnja 2014. godine, u kojoj se navodi:

„Okolnost da tužitelj kao civil nije pravovremeno produžio valjanost prometne dozvole te da se protiv njega vodio civilni postupak te da je pravomoćno osuđen u istom, ne daje nikakvu mogućnost da bi mu se za identično činjenično opisano djelo moglo suditi u bilo kojem drugom postupku pa makar bilo to i u disciplinskom. Pozivanje na odredbe Zakona o državnim službenicima je također neosnovano a sve u svjetlu novih okolnosti i obvezujuće odluke Vijeća Europe te u svjetlu konvencije za zaštitu ljudskih prava koja je iznad citiranog zakona.

Nikome se ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku (u ovom slučaju disciplinskom postupku) iste države za kazneno djelo (u ovom slučaju prekršaj) za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i kaznenim (prekršajnim postupkom te države). Citirana odredba predstavlja članak 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.“

U svezi s time Sindikat je Ustavnom sudu predložio pokretanje postupka Ustavnosti i zakonitosti odredbe članka 137. Zakona o državnim službenicima, navodeći da „za razliku od građana - počinitelja kaznenih djela koji su za to

pravomoćno osuđeni u kaznenom postupku, na koje se primjenjuje blaži zakon u odnosu na trenutak počinjenja kaznenog djela, na građane - državne službenike, kod propisivanja pravnih posljedica osude za kazneno djelo primjenjuje se isključivo stroži zakon, iako Zakon o državnim službenicima istovremeno sadrži odredbu primjenom koje u određenoj situaciji ne bi došlo do prestanka službe po sili zakona (sve situacije u kojima je izrečena blaža kazna od bezuvjetne kazne zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci) i odredbu koja proizvodi prestanak državne službe i u slučaju uvjetne ili novčane kazne, odnosno kazne bezuvjetnog zatvora u trajanju kraćem od šest mjeseci“.

Prvitek 5. – Dopis Pučkoj pravobraniteljici; Prijedlog za ocjenu Ustavnosti

S poštovanjem,

GLAVNI TAJNIK
Siniša Kuhar

U PRIVITKU:
Dokumentacija